

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

-Aan:
Zie verzendlijst.

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/4054	19 augustus 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 39/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Infanterie

Bijlagen   Bezoekadres
één   Kalvermarkt 28
   's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/4054, d.d. 19 augustus 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

c.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
39/91

(Afgesloten 191200B AUG 1991)

Kroatië

Dit weekeinde is gekenmerkt door zware gevechten in Kroatië tussen groepen Servische militanten en Kroaten, met name leden van de Kroatische (para-)militaire organisaties (KNG). Ook de federale strijdkrachten (JNA) zijn bij de strijd betrokken geraakt. Daarnaast zijn opnieuw pogingen tot infiltratie gemeld van Servische Chetniks aan de Servisch-Kroatische grens.

De hevigste gevechten lijken te zijn gevoerd bij de plaats Okucani. Deze is strategisch gelegen aan de kruising van de belangrijkste weg door Kroatië, de snelweg Zagreb-Belgrado, met de voornaamste toegangsweg van Kroatië naar de buurrepubliek Bosnië-Herzegovina. Indien de Servische strijdgroepen Okucani zouden beheersen, wordt het voor hen mogelijk een territoriale verbinding te leggen tussen twee door hen gedomineerde gebieden, te weten Slavonië in Oost-Kroatië en Banja ten zuidoosten van de Kroatische hoofdstad Zagreb. Dit gegeven maakt het waarschijnlijk dat het initiatief voor de gevechtshandelingen rond Okucani bij de Serviërs heeft gelegen.

Onduidelijk is welke rol de JNA bij de gevechten rond Okucani precies gespeeld heeft. Uit de berichten kan worden opgemaakt dat de JNA massaler dan voorheen is opgetreden en onder meer versterkingen uit Bosnië-Herzegovina heeft aangevoerd. Kroatische functionarissen hebben gesteld dat in het kielzog van de JNA onder meer Servische militanten Kroatië zijn binnengetrokken, hetgeen in hun visie een nieuw bewijs vormt van de pro-Servische oriëntatie van de JNA. De defensieleiding heeft echter verklaard dat het JNA-optreden in eerste instantie beperkt is gebleven tot het zich passief tussen beide strijdende partijen op te stellen. Pas toen leden van de KNG het verkeer over een aantal bruggen onmogelijk maakten om de verdere aanvoer van legereenheden uit Bosnië-Herzegovina tegen te gaan, zou een gewapende confrontatie met Kroatische eenheden zijn gevolgd. Onder meer heeft de federale luchtmacht tenminste één aanval uitgevoerd op Kroatische doelen. Dit laatste zou volgens officiële verklaringen echter slechts gebeurd zijn als reactie op eerdere Kroatische aanvallen.

Overigens is vermeldenswaard dat vrijdag jongstleden niet al te ver van Okucani een (Nederlandse) helikopter met EG-waarnemers is beschoten. Niet duidelijk is wie voor deze beschieting verantwoordelijk was, aangezien op dat moment in de omgeving reeds sprake was van schotenwisselingen tussen Serviërs en Kroaten. Het is mogelijk dat de helikopter door een van beide partijen bij vergissing onder vuur is genomen. Het moet echter ook niet uitgesloten worden geacht dat sprake was van een bewuste aanval op de door zijn kleuren duidelijk herkenbare helikopter.

Ook in andere opzichten lijken de tegenstellingen in Kroatië te escaleren. Zo is de afgelopen nacht een bom geëxplodeerd in de Kroatische hoofdstad Zagreb. Hoewel de details van deze gebeurtenis nog onduidelijk zijn, lijkt dit de eerste manifestatie te zijn van etnisch geweld in Zagreb zelf. Daarnaast hebben Serviërs in Pakrac (in Banja, niet ver van Okucani) zich onafhankelijk van

Kroatië verklaard. Hiermee volgen zij het voorbeeld van de eveneens door Serviërs gedomineerde Krajina in het Dalmatische kustgebied. Het is echter niet duidelijk of de recente verklaring geldt voor heel Banja.

Dit weekeinde hebben de -zelfbenoemde- autoriteiten in de Krajina de overgebleven functionarissen van de Kroatische regering (met name de politie) een ultimatum van 48 uur gesteld om het gebied te verlaten. Anders zou een aanval op hen te verwachten zijn. Deze opstelling onderstreept niet alleen de onafhankelijke koers, maar ook het gegroeide zelfvertrouwen van de gezagsdragers in de Krajina, die zoals bekend aansluiting zoeken bij Servië.

Federale overheden

In verband met de aanhoudende ernstige bestandsschendingen in Kroatië heeft de voorzitter van het federale presidium, de Kroaat Mesic, zaterdag het presidium in spoedzitting bijeengeroepen. Tijdens deze zitting werd de oproep voor een onmiddellijke wapenstilstand herhaald. Na afloop van de zitting verklaarde Mesic dat gebeurtenissen rond Okucani een nieuwe manifestatie vormden van de door de Servische regering gecoördineerde oorlog tegen Kroatië. Hij stelde dat de inzet van de JNA in Okucani overbodig was, een uitspraak die hij zei te hebben ontleend aan plv MinDef Brovet.

Mesic riep op tot een onderzoek naar wat werd genoemd het "illegale gebruik" van de JNA en tot de bestraffing van de schuldigen. Tevens maakte hij duidelijk dat hij op korte termijn zijn aftreden als president overwoog, aangezien zijn positie in het presidium naar zijn mening in feite het JNA-geweld in Kroatië slechts legitimeerde. Deze opstelling van Mesic, die zich sterk met de Kroatische zaak identificeert, onderstreept de grote tegenstellingen binnen de federale leiding. Mede in het licht van de bestandsschendingen moet de kans dat het overleg over een politieke oplossing van de conflicten in Joegoslavië, dat morgen dient te beginnen, positieve resultaten zal opleveren, nog steeds als uiterst klein worden beschouwd.

Macedonië

De Macedonische regering heeft dit weekeinde opnieuw een formeel verzoek aan de defensieleiding gedaan om de Macedonische dienstplichtigen slechts op het grondgebied van de eigen republiek hun dienstplicht te laten vervullen. Het federale ministerie van Defensie heeft hierop afwijzend gereageerd. Tevens werd herhaald dat de JNA-top nog vóór eind deze maand zelf de instroom van dienstplichtigen zal gaan regelen. Deze opstelling houdt verband met het feit dat de Macedonische regering slechts ten dele medewerking daaraan levert. Deze houding kan niet los worden gezien van de groeiende vrees van de nationalistische Macedonische regering voor Servische dominantie van het Joegoslavische staatsbestel. Zoals eerder gemeld, worden voorbereidingen getroffen voor een op 8 september te houden referendum, waarin de Macedonische bevolking zich zal kunnen uitspreken voor de soevereiniteit van de republiek.

Conclusie/voorzicht

De situatie in Kroatië is de afgelopen dagen verder verscherpt, met name onder invloed van gevechten rond de strategisch gelegen plaats Okucani. De gevechten lijken te wijzen op Servische pogingen een verbinding te leggen tussen twee door hen gedomineerde regio's in Kroatië. Zoals ook blijkt uit de pro-Kroatische opstelling van federaal president Mesic, bestaan er tussen de diverse partijen nog zodanig grote tegenstellingen, dat de kans dat het voor deze week uitgeschreven politieke beraad over de tegenstellingen in Joegoslavië positieve resultaten zal hebben, uiterst klein blijft. Tegen deze achtergrond is veeleer een verheviging van de Servisch-Kroatische gewapende botsingen op relatief

korte termijn waarschijnlijk. Het ligt voor de hand dat de JNA, indien een politieke oplossing uitgesloten lijkt, zich in dat geval openlijker pro-Servisch zal gaan opstellen.